29.11.2021

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

U 70/2021 vp

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi toimenpidekehyksestä kriisin kannalta olennaisten lääketieteellisten vastatoimien saatavuuden varmistamiseksi kansanterveysuhan ilmetessä unionin tasolla

Viitaten HUS/3355/2021-1 - Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntö 25.11.2021 / U 70/2021 vp Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) kiittää mahdollisuudesta lausua ao. asiassa. HUS on tutustunut lausuttavana olevaan materiaaliin ja toteaa, että HUS yhtyy valtioneuvoston lausuntoon ja pitää sitä perusteltuna.

On tärkeää, että lausunnossa nostetaan tarvittavalla tavalla esiin varautumisrakenteiden ero suhteessa operatiiviseen valmiuteen liittyviin johtamis- ja päätöksentekorakenteisiin. Pitkäaikaisen varautumisen rakenteita voidaan perustellusti tehdä monella eri päätöksenteon tasolla, mutta operatiivisen valmiuden päätöksenteko on myös materiaaliseen valmiuteen liittyvien kysymysten osalta syytä pitää kansallisen päätöksenteon kompetenssin piirissä. Tämä johtuu siitä, että nämä kaksi rakennetta ovat luonteeltaan päätöksenteon aikaulottuvuuden näkökulmasta erilaisia ja HUS katsoo, että nyt suunnitteilla olevat EU-tasoiset rakenteet voivat toimia kansallisia ratkaisuja täydentävinä rakenteina, mutta eivät voi korvata niitä.

Edelliseen liittyen HUS toteaa myös, että mahdollisista EU-tasoisista varautumisrakenteista ei saa muodostua hallinnollista estettä nopealle tilanteen mukaisen toiminnan käynnistymiselle. Kriisi saattaa olla alueellisesti hyvinkin vakava, mutta se ei välttämättä koske kaikkia Euroopan Unionin jäsenmaita ja tällaisessa tilanteessa tulee varmistaa paikallisten toimenpiteiden pikainen käynnistyminen ja sen materiaalinen tuki. Liian korkealle viety päätöksentekorakenne saattaa vaikeuttaa toimintojen nopeaa ja asianmukaista käynnistämistä.

HUS myös haluaa nostaa esiin Euroopan Unionin jäsenmaisen keskisten avunantojärjestelmien toimintamekanismiin. On selvää, että Euroopan Unionin jäsenmailla on hyvin heterogeeninen varautumista koskeva lainsäädäntö, varautumisen perinteet ja

HUS Helsingin yliopistollinen sairaala
Yhtymähallinto
PL 200
Stenbäckinkatu 9, Helsinki
00029 Helsinki
(09) 4711
etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi
Y-tunnus 1567535-0

teollinen infrastruktuuri. Vain hyvin harvoissa maissa on olemassa huoltovarmuusjärjestelmää tai huoltovarmuusajattelua siten kuin suomalaisessa varautumisperinteessä on materiaalisen valmiuden kysymyksiä totuttu tarkastelemaan. Nyt luotavissa järjestelmissä tulee varmistaa, että järjestelyyn pääsee mukaan vasta, kun täyttää tietyt avun antamiseen mahdollistavat kyvykkyydet materiaalisen valmiuden osalta. Vain näin kyetään varmistamaan, että järjestelmä on tasapuolinen eikä mahdollista sen hyväksi käyttämistä muiden kustannuksella. Tämä ei tarkoita sitä, että alueellisessa häiriötilanteessa apua ei kohdistettaisi häiriötilanteessa olevalle alueelle, vaan sitä, että varautumisjärjestelmä on symmetrinen ja kohtelee kaikkia Euroopan Unionin jäsenmaita yhdenvertaisesti. Varautumisen minimitaso tulee kyetä auditoimaan, jotta varautumisen muodostamasta todellisesta materiaalisesta valmiudesta ja materiaalin käyttökelpoisuudesta kyetään varmistumaan.

Aiempaan lausuntoonsa viitaten HUS myös toteaa, että nyt lausuttavana olevan varautumis- ja valmiusjärjestelmän luominen edellyttää yhteisen EU-tasoisen materiaalisen tilannekuvajärjestelmän olemassaoloa. Tällaista ei Suomessa ole vielä olemassa. Tuleva tilannekuvajärjestelmä tulee rakentaa siten, että siihen liittyvät tietoliikenneyhteydet ja tietokannat ovat vahvasti suojattuja. Tilannekuvajärjestelmällä on merkittäviä yhteyksiä myös sotilaalliseen maanpuolustukseen, joten tietojen jakelun ja siihen pääsyn tulee olla rajattua.

Lopuksi HUS toteaa, että varautumisjärjestelmän tulee varmistaa riittävä akateeminen osaaminen uusien mikrobien diagnostiikkaan kussakin jäsenmaassa. Nykyisessä markkinatilanteessa hankintoihin liittyvä lainsäädäntö vaikeuttaa merkittävästi tällaisen kyvykkyyden ylläpitoa ja näin ollen vaarantaa ennakointikyvykkyyttä paitsi Suomessa, mutta myös Euroopan Unionin tasolla.

Jari Petäjä
vs. johtajaylilääkäri

Aaro Toivonen
Turvallisuus- ja valmiusjohtaja